

L

ijepa, elegantna, plavokosa i plavooka gospođa prof.dr. Jasna Omejec predsjednica je Ustavnog suda Republike Hrvatske, pravne institucije koja odlučuje o suglasnosti zakona i propisa s Ustavom, štiti ustavne slobode i prava čovjeka, rješava mogući sukob nadležnosti između zakonodavne, izvršne i sudbene vlasti, nadzire ustavnost programa i djelovanja naših političkih stanaka... i još mnogo toga. Ustavni sud iznimno je važna "poluga" svakog demokratskog društva. Po definiciji Ustavni sud je izvan trodiobe vlasti. Predsjednica Omejec je vrsno obrazovana, školovana u rodnom Osijeku i u Zagrebu. Sveučilišna je profesorica. Predsjednica Ustavnog suda već u drugom mandatu... Napisala je knjigu o zaštiti ljudskih prava i temeljnih sloboda. Borac je i "oštra cura", kako je sama za sebe javno rekla na promociji knjige. Nakon Ustavnog suda mogla bi karijeru nastaviti u jednoj od visokih europskih sudskih ustanova... Živi i radi na zagrebačkom Gornjem gradu. Vrlo je komunikativna, ali, ipak, pomno pazi na svaku izgovorenu riječ. U intervjuu je mnogo rekla, a mnogo se može iščitati i između redaka... Prije dvadesetak dana predsjednica Republike Hrvatske, gospođa Kolinda Grabar Kitarović izrekla je predsjedničku prisegu pred - Jasnom Omejec.

Teret odgovornosti

● **Imate važan položaj i dužnost u našem društvu...**

- Kad je riječ o ustavnim sucima, moja prva asocijacija bila bi danonoćni rad i golemi teret odgovornosti. I potpuna predanost tom poslu. Bez toga ne ide. No, u pravu ste. Često se kaže da je rad u Ustavnom sudu kruna pravničke karijere.

● **Ne smijete pogriješiti?**

- Svatko griješi. Stvar je u tome da sam sebe podvrgneš rigidnoj disciplini, a od drugih stalno tražiš da kontroliraju tvoja postupanja. Tako se smanjuje mogućnost pogrešaka.

● **Znači, suci Ustavnog suda nisu bezgrešni?**

- Ne. To jednostavno nije životno.

● **Ustavni suci imaju dovoljno visoke plaće da ne bi pali ni u kakvu napast?**

- Nitko se ne može obogatiti plaćom na Ustavnom sudu, ali u hrvatskim prilikama ona je dostatna da se može smatrati jednim od jamstava nepristranosti suda.

● **Trodioba vlasti... Vi ste četvrta vlast ili ste iznad svih triju vlasti?**

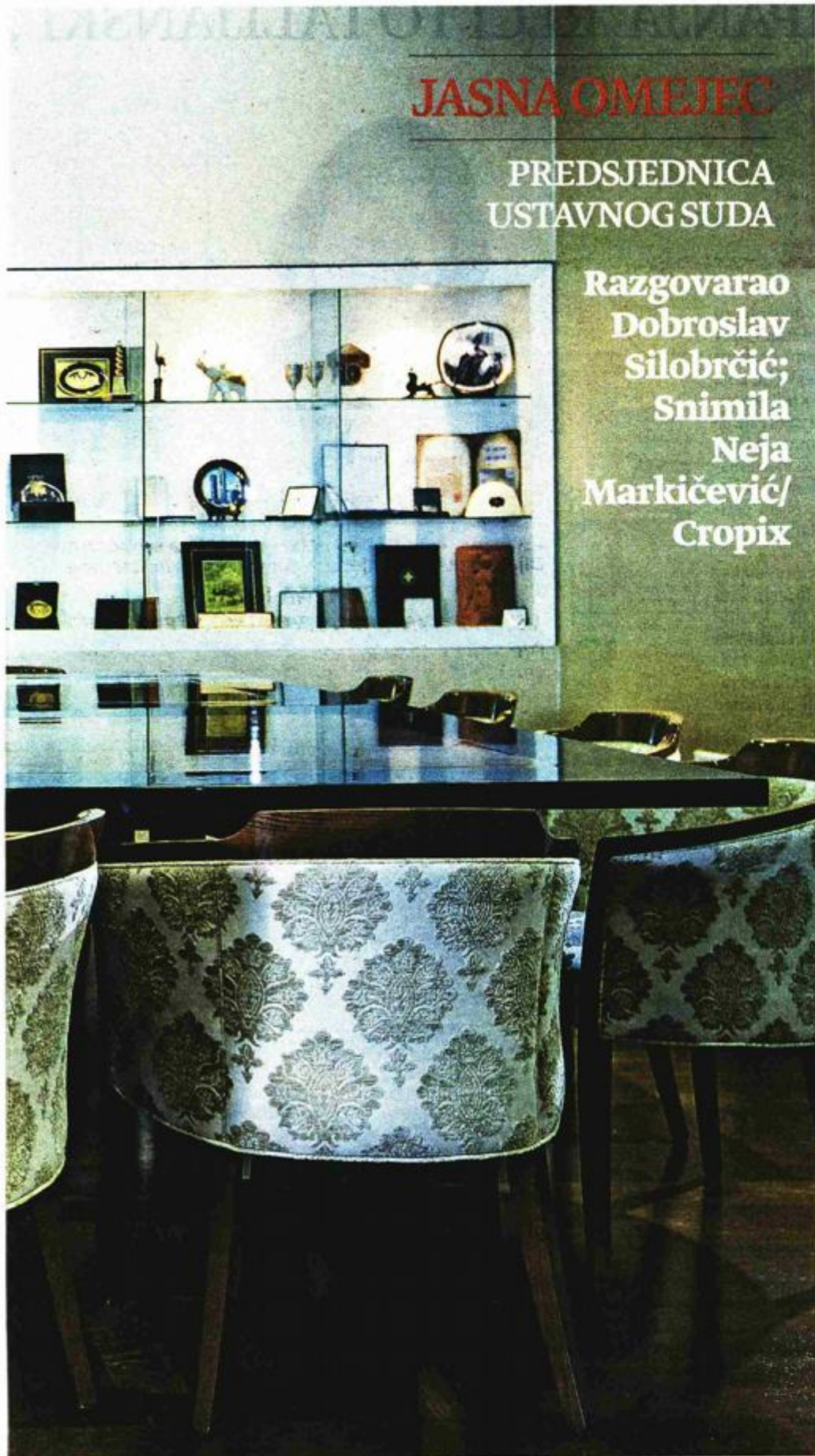
- Neki autori taj nadzor uspoređuju s imunološkim sustavom ljudskog organizma. Tako se za zaštitu koju pruža Ustavni sud kaže da je jezgra imunološkog sustava

Suci Ustavnog suda nisu pod pritiskom političara, što god neki mislili

Jasna Omejec govori o svojoj karijeri i ambicijama, načinu rada Ustavnog suda, o greškama u poslu, privatnom životu...

Evidencijski broj / Article ID: 15511893
 Vrsta novine / Frequency: Dnevna
 Zemlja porijekla / Country of origin: Hrvatska
 Rubrika / Section: Magazin

JASNA OMEJEC

PREDSJEDNICA USTAVNOG SUDA

Razgovarao
Dobroslav
Silobrić;
Snimila
Neja
Markičević/
Cropix

cjelokupnog društva. Ta zaštita osigurava njegovu funkcionalnu ravnotežu.

● Osjećate li moć?

- Naš bi narod rekao: sačuvaj me Bože kuge, kolere i osjećaja moći. Crpljenje lažnog osjećaja moći iz funkcije koju trenutačno obnašate najbolji je znak da niste za tu funkciju.

● Prva predsjednica Hrvatske gđa Kolinda Grabar-Kitarović na ustoličenju se zaklela - vama...

- Predsjednica je prisegнула na vjernost Ustavu i samo Ustavu...

● ...i Bogu ...

- Tako glasi zakonski tekst prisege.

● Jeste li imali tremu na ustoličenju predsjednice?

- Pred svaki javni nastup imam tremu, zdravu tremu. Onog trenutka kad je više ne budem imala, znat ću da se moram povući jer bi to bio znak da sam izgubila nužan osjećaj samokritičnosti.

● Nije li naš Ustav predu-

gačak? Ima puno članaka... čak 141...

- Tekst našeg Ustava vremenom se povećavao i, istina, malo se sadržajno rastoćio. No, stanje još nije alarmantno. Još je funkcionalan.

Promjena Ustava

● Američki Ustav ima samo 7 članaka, uz dodatnih 27 amandmana i Povelju o pravima (Bill of Rights) od osam stranica.

- Svi se slažu da ustavi moraju sadržavati načelne norme o identitetu konkretne države i pravilima života u njoj. Međutim, tradicije nam se razlikuju kad je riječ o ustavnim tekstovima.

● Trebamo li naš Ustav mijenjati? Društvo i odnosi napreduju, mijenjaju se ...

- Ako nije riječ o promjeni elemenata državnog sustava, rekla bih da se prije bilo kakve promjene Ustava uvijek prvo trebaju iscrpiti sve mogućnosti interpretacije postojećih ustavnih odredaba. Či-

jenica je da su interpretativne mogućnosti postojećeg teksta Ustava velikim dijelom još uvijek neotkrivene.

● Na primjer?

- Ne bih željela da zamaramo čitatelje, pa ću navesti samo jedan primjer. Dosad nikada nije ispitano koje značenje i doseg ima ustavna odredba da 'unutarnje ustrojstvo političkih stranaka mora biti sukladno temeljnim ustavnim demokratskim načelima'. A iza te jedne odredbe krije se puno toga, cijeli ustavni koncept demokratskog višestranačkog sustava kao najviše vrednote našeg ustavnog poretka.

● Pogledamo li naše zakone, pretpostavljamo da su dobri - a njihova primjena?

- Mi imamo problema i sa samim zakonskim tekstovima i s njihovom primjenom. Moramo još puno raditi na unapređenju zakonodavne, administrativne i sudske prakse.

● Imamo li efikasne anti-

terorističke zakone?

- U usporedbi s, primjerice, britanskim, mi smo još u dječjem vrtiću.

● Smrtnu kaznu smo ukinuli, doživotni zatvor također ...

- Ne samo mi, cijeli europski kontinent ukinuo je smrtnu kaznu. Iznimka je samo Bjelorusija. Brine me što se u najnovije vrijeme javljaju glasovi o potrebi vraćanja smrtnih kazni na naš kontinent. To bi bio pogrešan put suočavanja sa suvremenim terorizmom.

● Koji bi bio pravi put?

- Na to odgovor moraju dati zakonodavna i izvršna vlast.

● Kako Ustavni sud donosi odluke?

- Unutarnja struktura Ustavnog suda vrlo je složena. Sud radi u plenumu svih sudaca, te u više vijeća od šestoro ili troje sudaca. Kao predsjednica, sudjelujem u odlučivanju samo u predmetima koji su na plenumu. Njihov je broj relativno mali.

Pogrešna adresa

● Donose li se odluke potpunim suglasjem svih sudaca?

- Odluke se na plenumu donose većinom glasova svih sudaca, a u vijećima jednoglasno. Nema li u vijećima jednoglasnosti, predmet se upućuje na plenum svih sudaca.

● Plenum Suda ima 13 sudaca, poput Isusa i 12 apostola...

- Zanimljiva usporedba. Međutim, već nas godinama nema 13, nego 12 jer Sabor ne može izabrati jednog suca na mjesto koje je davno ispražnjeno.

● Uskoro ga namjeravate popuniti?

- Pitanje upućujete na pogrešnu adresu. Prava adresa je Hrvatski sabor.

● Je li Ustavni sud brži u donošenju odluka od civilnih sudova?

- Europski sud za ljudska prava postavio je okvirni standard: tri godine po stadiju postupka. Ustavni sud nastoji svim silama poštovati taj standard. No, ide teško jer su broj zaprimljenih predmeta i njihova složenost velika zapreka na tom putu.

● Koliko ste predmeta primili prošle godine?

- Više od 8000. A sudaca je 11, budući da predsjednik Ustavnog suda ne obrađuje predmete.

● 'Usud'... Ustavni sud... zanimljiva skraćunica...

- Da, to je dio web i e-mail adrese Ustavnog suda. Slažem se da u tome ima neke simbole.

● Ljudska prava se krše u Hrvatskoj?

- Kad je riječ o temeljnim ljudskim pravima, opće stanje danas više nije alarmantno. Danas se više borimo s procesnim jamstvima poštenog suđenja, pretjeranim formalizmom pri odlučivanju o pravima građana, problemima pri izvođenju pravne argumentacije...

● Što je 'right to one's own image'? Nova pravna domena?

- Ne, nego novo pravo koje štiti Europski sud za ljudska prava. Posebno je razvijeno u

prvoj presudi Von Hannover protiv Njemačke, kad je Karolina, princeza od Monaka, tužila Njemačku zbog objave njezinih fotografija iz privatnog života u tabloidnim magazinima.

● Događa li se kod nas da se pravomoćno osudi nevin čovjek?

- Ustavni sud nije raspravni sud i ne sudi o neudžnosti ili krivnji osoba. Inače, vaše je pitanje univerzalno i postavlja se od pamtivijeka.

● Postavlja se zato što ne postoji apsolutna istina?

- U sudstvu se sve svodi na utvrđivanje činjenica i na podvođenje tih činjenica pod mjerodavnu pravnu normu. Tu onda postoji i mogućnost pogreške.

● Osjećate li pritisak političara?

- Suci Ustavnog suda nisu pod pritiskom političara, što god neki mislili. Što se tiče političkog okruženja, Ustavni sud po prirodi stvari osjeća tenzije koje postoje u samom društvu, jer on nije izvan društva. S tim se tenzijama treba znati nositi.

● Vi se s njima znate nositi?

- Naravno, ni treći mandat nije smetnja ako je riječ o onom jednom 'izvršnom pojedincu' koji iznimno zaslužuje da bude ponovo izabran, kako je to formulirala Venecijanska komisija. Dakle, ostaje da se vidi jesam li ja taj jedan 'izvršni pojedinac' ili ne. Odluka nije na meni.

● Pišete 'pravnu književnost', o europskoj pravnoj svijesti i kulturi ...
 - Da, dosegla sam stupanj obrazovanja koji je unaprijedio i moju pravnu svijest i moju pravnu kulturu. Budući da nam silno nedostaje pravna književnost, svoje knjige pokušavam pisati tako da budu upravo to, hrvatska pravna književnost.

● Kad će Hrvatska postati sretna država?
 - Kad postanemo svjesni da imamo državu koja se treba cijeniti, koju treba njegovati i o kojoj se trebamo brinuti, u prvom redu poštovanjem svih njezinih institucija i općih pravila državnog života te urednim plaćanjem poreza.

● Imate li privatni život? Imate li hobi?
 - Nažalost, više gotovo i ne postoji kao privatna osoba. Nemam hobi. Samo nepreporučenu strast za putovanjima i upoznavanjem drugih nacija, kultura, vjera i civilizacija. Uživam u različitostima.

● Različito kod nas baš i nije na glasu...
 - Vidite, svaki novi susret s drugačijim od onoga što mi jesmo omogućuje nove usporedbe i nove ocjene o tome koliko vrijedimo kao pojedinci, ali i koliko vrijedi društvo u kojem živimo. Često znam reći da sam poslije svakog susreta s drugom nacijom, kulturom ili vjerom bolja osoba jer mi je objektivna slika svijeta izoštrenija, a prag tolerancije viši.

● Što znači Omejec?
 - Slavenski korijen, dolazi od meje, granice. Netko od mojih predaka očito je čuvao, možda i omeđivao, granice nekadašnjeg carstva.

● Slavonka ste iz Osijeka ...
 - Da, rođena sam Esekera.

Moj pokojni otac naučio me da svako jutro stanem pred ogledalo i provjerim mogu li sama sebi pogledati u oči. Svakodnevni susret s vlastitom savješću

ti? Smatram da ste iznimno odlučna osoba.

- Mislim da ste sami odgovorili na to pitanje.

● Je li vam ikada itko stvarno prijetio zbog vaših odluka?

- Ako govorimo o ozbiljnijim prijetnjama, odgovor je negativan. Nije. Nitko. Nikada.

Pravo u krvi

● Hrabra ste osoba?

- Mislite li na prirodu posla kojim se bavim, onda pridjev hrabra nije prikladan. Čini se da bi atributi profesionalna, čvrsta ili, kako ste vi rekli, odlučna bili prikladniji.

● Profesionalni političari u izvršnoj vlasti vas cijene, ali baš i ne vole?

- Važnije od toga jest postojanje svijesti da su odluke Ustavnog suda obvezujuće za sve.

● Čime se vodite u poslu?

- Između ostaloga, i vlastitim osjećajem o valjanosti onoga što radim. Moj pokojni otac naučio me da svako jutro

Silno sam ponosna na Osijek. No, osim slavonske, u meni ima puno ličke krvi. Majčina obitelj je iz Lovinca. Imam i tragova hercegovačke krvi, jer mi je prabaka iz bijelopoljske obitelji Zovko.

● **Djetinjstvo u Osijeku? Bili ste dobra djevojčica?**

- U Osijeku sam provela i djetinjstvo i mladost. Razigrano djetinjstvo i prekrasnu mladost. Svom građanskom Osijeku puno dugujem. Naučio me kako se praktično živi multietničnost i multikulturalnost. Kao što rekoh, različitost osjećam kao ljepotu života.

● **Idete u Osijek, povremeno? Vozite auto?**

- U Osijeku sam rijetko. Za mene kažu da sam pouzdan vozač, ali 'muškog tipa', što bi trebalo značiti da sam u vožnji sigurna i opuštena i da vozim brzo, vrlo brzo.

● **To je opasno.**

- Da, ako ne kontrolirate situaciju i ako kršite propise.

● **Imate li osobnog tjelohranitelja?**

- Ne, još bi mi samo to trebalo.

● **Što čitate u slobodno vrijeme?**

- Krimiće. Trenutačno čitam

novi roman Patricije Cornwell 'Flesh and Blood'. Volim njezinu junakinju dr. Kay Scarpettu. No, volim i Salanderovu, Jacka Reachera, Harryja Holea, Harryja Boscha, inspektora Renka itd. Zanimljivi karakteri.

● **Moj izbor**

● **Koga još smatrate zanimljivim?**

- Vi ste mi, primjerice, zanimljiva osoba. Ovog intervjua ne bi bilo da nije tako.

● **Čime sam zaslužio vaš kompliment?**

- Svojom osobnošću. I 'Malim noćnim razgovorima'... i 'Taksijem za Babilon'...

● **Što radite subotama i nedjeljama?**

- Radim. Znam da zvuči pomalo jeftino, ali zbog toga neću lagati i izmišljati aktivnosti kojih u mom životu nema.

● **Obitelj, suprug, djeca? Neudata... piše na internetu...**

- Točno je da nisam osnovala vlastitu obitelj. No, ta je odluka moj svjesni izbor.

● **Sretni ste svojim načinom života?**

- Sama snosim odgovornost za način na koji sam organizirala svoj život. Nemam se pravo žaliti.

● **Vrlo ukusno, decentno i nenapadno se odijevate ...**

- Moja bi sestra rekla: konzervativno. Drugi bi rekli: klasično. Treći bi rekli: elegantno. Ja bih rekla: primjereno mojoj osobnosti.

● **Ljubav? Volite li nekoga više nego sve nas ostale?**

- U privatnom životu, da. Svoju obitelj. U profesionalnom životu nema ljubavi. Samo respekt.

● **Postoji li razlika u kvaliteti između žena i muškaraca u pravnoj profesiji?**

- Ni više ni manje nego u bilo kojoj drugoj profesiji.

● **Imamo vrsnih žena pravnica, odvjetnica, sutkinja...**

- Imamo, doista. Ponosna sam zbog toga.

● **Žene su jači spol... Sutra je vaš dan... ali - svi dani su vaši...**

- U pravu ste. Voljela bih da svakoj ženi na svijetu svaki dan bude - Dan žena.

Nažalost, više gotovo i ne postojim kao privatna osoba. Nemam hobi. Samo nepresušnu strast za putovanjima i upoznavanjima drugih nacija, kultura, vjera...